

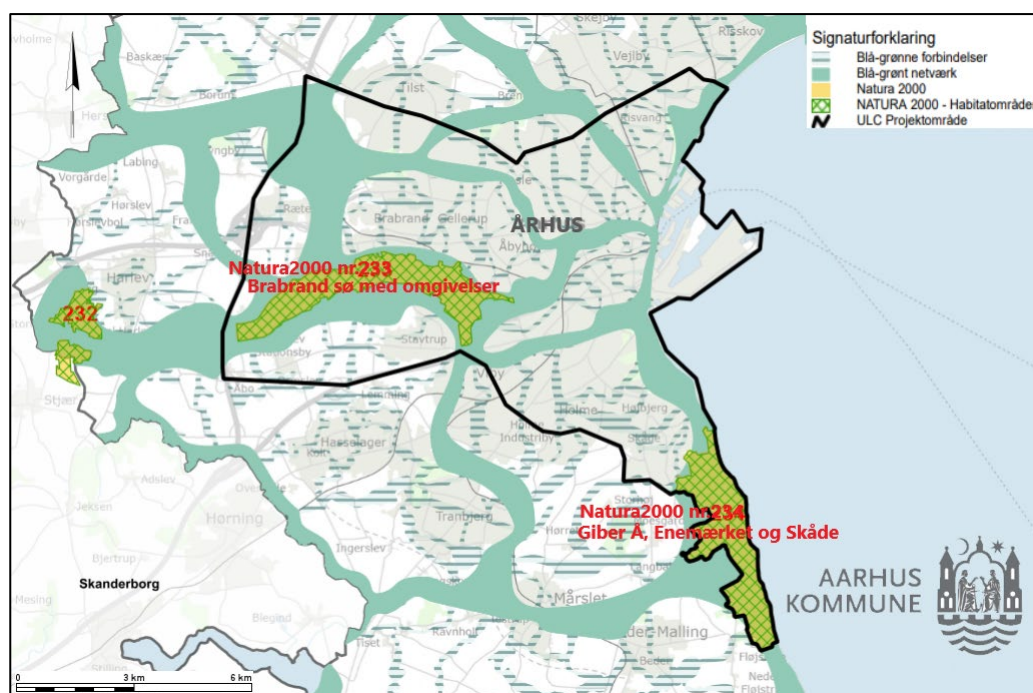
Aarhus Kommune

Biodiversitet i byen

UrbanLifeCircles-projekt øger værdien af eksisterende grønne områder og binder dem sammen til et system, hvor bynaturen kan vokse, sprede og bevæge sig. Projektet omfatter at styrke og skabe mere biodiversitet i de grønne korridorer der forbinder de eksisterende naturområder.

Vi arbejder med:

- At udvikle en overordnet strategi for forbedring af biodiversitet
- Nøglearter, som bestøvende insekter, planter og dyr, som vi ønsker at forbedre levevilkår for
- At gennemføre en kortlægning af eksisterende biodiversitet i byen
- At der inddrages lokale interessegrupper og lokale ekspertise
- At der opstilles konkrete mål for forbedringer og disse mål også indtænkes i andre miljøforbedrende tiltag
- At man er opmærksom på at indtænke koblingen mellem grønne områder og sociale og sundhedsmæssige forhold
- Lave biodiversitetsfremmende tiltag i de 10 udvalgte parker + 3 demoarealer i den blågrønne kile
- Indsatser gerne i samarbejde med borgere men ikke et krav
- Indsats tænkes sammen med kommunikationsindsats (sociale medier + skilte) og indsatsen med at forbedre biodiversitet på private arealer (workshops med borgere + bioblitz)

Oversigt over LIFE-UrbanLifeCircles projektområde

Aarhus Kommune

Opgavebeskrivelse:

1. Udarbejde analyse af potentiale for at øge biodiversitet i hele kommune. Der skal udarbejdes tiltag katalog og strategi for biodiversitet i Aarhus Kommune. Biodiversitets katalog kan ses her: [Biodiversity in the city - catalog - Biodiversitetskatalog - Aarhus Kommune \(niras.dk\)](#)
2. Hvor er der overflødig asfalt, skal vi prioritere at fjerne det først (hvor giver det mest værdi).
3. Biodiversitetsfremmede tiltag i 10 byparker inkl. pilotområder (Klokkeparken og Åbypark). Ti grønne byparker som Riis Skov, Vennelystparken, Åparken, Åby Park, Hasle Bakker, Klokkeparken, Stavtrup Skovplantning, Vårkærparken, Byvangen og Tangkrogen skal blive mere vildere ved at ændre driften.

I demoprojekter er der fokus på at omdanne fra asfalt til grønne arealer på en måde som er:

- Bidrager til øget biodiversitet
- Bidrager til klimatilpasning (nedsivning, forsinkelse, urban heat island)
- Øger områdets rekreative værdi

Biodiversitetsfremmende tiltag på udvalgte kommunale arealer:

Figur 1. 10 udvalgte byparker indenfor projektområdet, hvor der øges

Figur 1. Pilotområde: Den Blågrønne kile i Åbyhøj

Aarhus Kommune

Konkrete idéer:

Borgerne har sammen med gartnere/biologer/biologistuderende mulighed at laver biodiversitetsfremmende tiltag i parker og fællesarealer.

Parker, hvor der øges biodiversitet kunne fx Klokkerparken, Åby park, Vårkærparken, Byvangen, Stavtrup skovplantning, Hasle Bakker.

Mulighed for at arbejde sammen med skoler som ligger tæt ved udvalgte parker og inddrage eleverne i at lave bioblitz 3 gange i hver park:

- 1 bioblitz før biodiversitetsfremmende tiltag og 2 efter for at måle effekten af tiltagene. Bioblitz laves i et afgrænset område omkring tiltagene og med skemaer som er nemme at bruge. Skemaerne kan også bruges til borgerprojekter, hvor borgerne selv kan registrere effekten.
- Mulighed for udarbejdelse af simpel app som kan bruges til registrering af arter?

Table 1. Nedenstående tabel beskriver planlagte aktiviteter og tiltag i de parker, som fremgår i LIFE UrbanLifeCircles projektområde

Område navn	Areal i m ²	Planlagte tiltag og idéer til nye tiltag i området
1: Riis Skov	800.000	Projektet er i den begyndende planlægningsfase, hvor flere forslag undersøges.
2: Vennelystparken	36.616,98	<p>Baggrund: Vennelystparken er Aarhus' ældste park og er karakteriseret ved dens typografi. Parken er anlagt i en morænekløft, der gør, at den har stejle skrænter med en slynget grøft i bunden samt en sø centralt beliggende i parken. Parken har et meget varieret udtryk, bl.a. tre forskellige driftsniveauer på græsset, Det grønne område bruges både som gennemgangspark og et rekreativt udflugtssted.</p> <p>Der er allerede meget fokus på bynatur i parken og flere aktører og indsatser i gang, heriblandt DN Ung. Dette skal EU projektet understøtte i form af dialog med de relevante aktører.</p> <p>Problemstilling: Hvordan kan man få mere bynatur i en allerede meget forskelligartet park, mens der opretholdes et vist plejet udtryk i overensstemmelse med publikumsforventningerne.</p> <p>Idéer til tiltag:</p>

- Oprensning af vandløbet for at bringe vandelementet mere i spil og samtidig fremme den rekreative værdi (brug vandløbsafdelingen og åmændene ved ENT som sparringspartnere)
- Slåning og opsamling af naturgræs på skrænterne.
- Ét langt eller flere mindre kvashegn for at afskærme for trafikstøjen fra Nørrebrogade.

Kort over Vennelystparken (1:1.000)

3: Åparken	7.379,70	<p>Baggrund: Åparken er en lille bynær park med mange forskellige elementer og brugere, herunder bl.a.: små forhøjninger, græsflader til ophold med regelmæssig pleje, dynamiske staudebede, hængekøjer og liggestole i beton samt træer fordelt ud i parken. Parken bliver både brugt til ophold og som passage mellem Ceres Parken og Thorvaldsensgade/Carl Blochs Gade.</p> <p>Idéer til tiltag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekstensivering af græs mod Carl Blochs Gade på voldene (Vær obs på rodsrud fra popler - det skal klippes årligt!). • Udlægning af stammer til ophold/at sidde på for parkens gæster, samt med henblik på at være levested for insekter mm.
------------	----------	---

- Plantning af busketter med hjemmehørende buske, der udover at være gode for insekter også kan bruges til rumdannelse i parken.
- Kvashegn skal afskærme til vejen og “opsamle/opbevare” nedfaldne/afskårne grene – bedst givet ud i den nordøstlige ende af parken ud mod krydset på Thorvaldsensgade/Carl Blochs Gade, da der er mest trafik. Kvashegn er godt for smådyr og kan ligesom busketter give en rumskabende effekt.

Der er arealer hvor der spilles krolf, der ikke kan ekstensiveres, samt arealer hvor der er teknisk anlæg under jorden, hvor der ikke kan plantes træer mm.

Strategisk byrum ifm. letbanen, håndtering af vand fra Botanisk Have, Cereskrydset – opmærksom på at tiltag for bynaturen kan bevares, når letbane, tilhørende byrum og klimatilpasning anlægges. Under afklaring om planlægning af klimatiltag og biodiversitet skal ske samtidig.

Forventes påbegyndt i 2024.

Figur 1. Kort over Åparken (1:750)

Aarhus Kommune

4: Åby Park	23.570,10	<p>Aarhus Vand skal adskille og klimatilpasse i 2024-25. Der er blevet skitseret på at de eksisterende søer vil skulle udvides og der vil skulle etableres 1-2 nye søer i parken. Derudover vil nogle af de tværgående stier skulle hæves nænsomt i terrænet, så de kan fungere som diger.</p> <p>Tiltag i parken hænger vandmæssigt sammen med tiltag omkring Åby Bibliotek og om der skal etableres en tunnel under Silkeborgvej. Endnu ikke afklaret, der er ingen penge afsat i Mobilitets anlægsbudget til en tunnel.</p>
5: Hasle Bakker	63.307,26	<p>Projektet er i den begyndende planlægningsfase, hvor flere forslag undersøges.</p>
6: Klokkeparken	14.255,02	<p>Aarhus Vand skal klimatilpasse bassinerne i den nordlige del af Klokkeparken. Formentlig i 2024. Tanken er at det ene af bassinerne skal være et rensbassin, som skal være permanent vådt. Begge bassiner kan terrænreguleres, så det vil fremstå smukkere og mere tilpasset landskabet. Projektet skal samtænkes med 'det strategiske byrums-arbejde', letbanen og udviklingsplanen for Bispehaven.</p> <p>Arbejdes med merværdi til Åbyhøj i 2023 -2024.</p>
7: Stavtrup Skovplantning	136.788,03	<p>Projektet er i den begyndende planlægningsfase, hvor flere forslag undersøges.</p>
8: Vårkærparken	33.152,43	<p>Projektet er i den begyndende planlægningsfase, hvor flere forslag undersøges.</p>
9: Byvangen	15.282,35	<p>Baggrund:</p> <p>Byvangen er en bypark, der centrerer sig om en legeplads og en sø i midten af arealet. Der er en del store, gamle træer på arealet og tre steder er der anlagt nyere bede med bærbuske ifm. "Smag På Aarhus" projektet. Desuden er der en petanquebane i det nordøstlige hjørne. Terrænet er overvejende fladt, men med et par diger omkring søen og legepladsen.</p> <p>Parken fremstår på store dele af området mindre varieret med store træer og kortklippet græs i størstedelen af parken. Undersøges plænen nærmere konstateres det, at der er en del urter i græsfladen – herunder rød- og hvidkløver, røllike, alm. brunelle, mælkebøtter, vejbred, smørblomst, bellis og diverse svampe.</p>

Aarhus Kommune

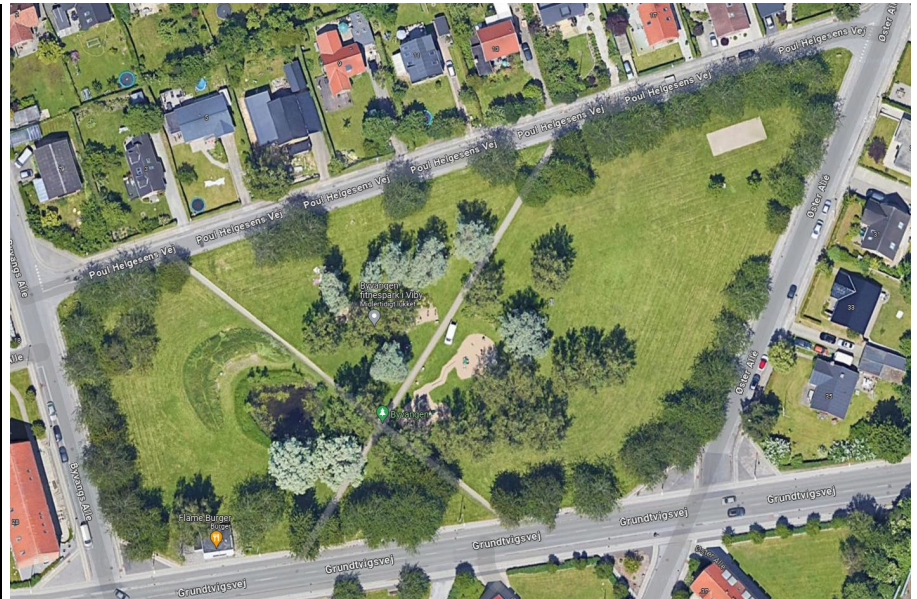
Formålet med dette projekt er at styrke biodiversiteten på grønne arealer i Aarhus. Herunder er parken i Viby, *Byvangen*, udvalgt som areal, der skal hjælpe med det.

Efter inspektion af parken vurderes det, at der er flere tiltag, der potentielt vil styrke biodiversiteten i parken væsentligt.

Anbefalinger og forbedringer:

- Arealet øst for legepladsen omlægges fra græsflade til naturgræs (se skraveret rødt areal på fig. 3) for at give plads til de urter, der allerede findes i området og derved flere insekter og større diversitet i flora og fauna. Herunder bibeholdes græstypen *græsflade* i en cirkel i midten af plænen med 5-6 kortklippede græsstier ind til for at holde det rekreativt brugbart
- Kvashegn etableres i etaper mellem træerne ud mod Grundtvigsvej – af afklip fra træerne i parken – for at skabe flere levesteder for f.eks. pindsvin, fugle og svampe
- Stammer (dødt ved) udlægges i dele af parken
- Stenbunke/r placeres i tæt nærhed til søen for at give levesteder til bl.a. padde og varme områder til f.eks. sommerfugle – f.eks. op ad det eksisterende dige. Krav: placering sydvendt, så det er soleksporeret
- Flere hjemmehørende bærbuske plantes for at sikre højere fødegrundlag for fugle samt vilde bier og sommerfugle, der spiller en vigtig rolle i bestøvningsprocessen = mulighed for større biodiversitet
- Plante hjemmehørende træer til at udfylde mellem de eksisterende ældre træer, som kan udgøre fremtidstræer når de gamle træer af nogenlunde samme aldersdiversitet dør. Stammer og ved fra de gamle træer kan bibeholdes i området når de i fremtiden dør
- Desuden sættes skilte op, der formidler, hvorfor arealet ændres samt, hvilken betydning det har for biodiversiteten

Der skal følges op på muligheden for at træerne på området kan beskæres i løbet af efterår 2023/vinter 2024, hvorefter afklip kan bruges i kvashegn på arealet. Projekt forventes påbegyndt i 2024.

Figur 2: Ortofototo over Byvangen 2023 (Google Maps)

Figur 3: Oversigt over elementer i Byvangen 2023 (Sweco Park)

		 <p>Figur 4: Oversigt over, hvor græstypen foreslås ændret fra græsflade til naturgræs (skraveret, rødt areal)</p>
<p>10: Tangkrogen</p>	<p>99.984,05</p>	<p>Projektet er i den begyndende planlægningsfase, hvor flere forslag undersøges.</p> <p>Der udarbejdes i 2023 Regnvandsdispositionsplan for Kongelunden og Marselis Tunnel som indeholder de blå-grønne tiltag.</p>

Aarhus Kommune

Indsatsområde: Depavement - Fra overflødig asfalt til grønt:

- Analyse af potentiale for "depavement" i de grønne korridorer i projektområdet i primo 2024
- Udførelse af demoprojekter (350 m²) i perioden 2024-2026

Konkrete idéer:

- Demoprojekter fx i Øgadekvarteret, hvor borgere allerede har idéer til mindre vejhjørner hvor de ønsker at begrønne.
- Demoprojekter fx i samarbejde med klimatilpasning, hvor Aarhus Vand i forvejen har planer om at lave regnbede.
 - Aarhus Vand skal anlægge hovedledninger til Rewater i Viby i 2024-28. Vi er i gang med at undersøge, om vi kan skabe merværdisprojekter på vejstrækningerne; Christian X's Vej, Jyllands Allé og Vilhelm Becks Vej.
 - Christian X's Vej - fra Ringvejen til Rundkørsel
Aarhus Vand arbejder udover anlæg af hovedledning med mulighed for at håndtere vand på overfladen i grønne rabatter som del af kloakadskillelsen. Dvs. at vejbanerne indsnævres og skabes plads til vand og grønt i terræn.
Anlæg har givet udtryk for at flere steder findes der store spærreflader som ikke rigtig anvendes til noget, men kun kræver vedligehold. Kan man konvertere disse til grønt? Dvs. en større flade end blot den der skal bruges til vand? Det sammen kan muligvis gælde for Jyllands Allé.
 - Jyllands Allé – fra rundkørsel til ud for Svanedam
Der skal anlægges hovedledninger på Jyllands Allé. Det skal afklares om man iforbindelse med anlægsarbejdet kan plante træer og styrke allé-karakteren. Derudover skal det afklares, om der er behov for at håndtere vand på terræn. Der er allerede store grønne rabatter, så det kan godt være at der ikke vil blive fjernet så meget asfalt.
Der er store oversvømmelser ved Rosenvangs Allé og boligerne øst for vejen. Der skal ses på, om man kan opmagasinere vand i Fredensvang Runddel og omgivelser. Der skal muligvis også etableres vejbede på Rosenvangs Allé som del af håndtering af kritisk vej og kloakadskillelsen. Det undersøges pt.
 - Vilhelm Becks Vej
Der skal anlægges hovedledninger på strækningen, som også er udpeget som del af helhedsplanen Bedre By i Viby som en blå-grøn korridor fra Døde Å til Marselisborg Skov. Der er desuden kritisk vejpunkt ved Christian X's Vej og Vilhelm Becks Vej. Derudover kommer der meget vand fra det almene boligområde Præstevangen samt Rosenvangs Allé, som, hvis ikke det håndteres, ender ved Viby Torv, hvilket er meget u hensigtsmæssigt.

Aarhus Kommune

Projektet skal også tænkes sammen med Præstevangen.

Biodiversitetstiltag på private arealer og samarbejder med borgere og virksomheder

Opgavebeskrivelse

- Denne opgave tænkes sammen med indsatsen med at lave biodiversitetsfremmende tiltag i parker.
- Frøpulje fortsættes som hidtil og udvides ved at vi også uddeler bassinfolie så borgere og virksomheder kan lave små vandhuller i deres haver/grønne arealer.
- I workshops som vedrører at lave biodiversitetsfremmende tiltag i parker inviteres både borgere og virksomheder i lokalområdet.
- Evt. laves også workshops specifikt for virksomheder. Med inspiration fra den nyligt afholdte workshop på VIA.

Konkrete idéer:

Bioblitz – Klokkervej, Åbyhøj

- På et borgermøde er der fra flere borgere udtrykt ønske om at inddrage eleverne på Gammelgårdsskolen ift. forståelse af vandets kredsløb og øget biodiversitet. Medarbejdere fra Gammelgårdsskolen har været inddraget i processen om klimatilpasningsvisionen, men ikke siden da. Daginstitutionen Klokkervej ønsker også at være med i en proces.
- Samarbejde med Aarhus Vand om klimatilpasning og brug af vand -> temadage og workshops. Det samme gælder ift. naturformidling.
- Arealerne ved Klokkervej er gået fra at være græsbane og tørt regnvandsbassin til to regnvandssøer, en græsbane mv. Kan vi måle på øget biodiversitet – > Bioblitz arrangement

Præstevangen

- Det almene boligområde ligger ud til Vilhelm Becks Vej har både parkeringspladser og grønne arealer ud mod vejen. Området ejes af Boligforeningen Aarhus Omegn.
- Det er et potentiale for at håndtere vand på arealerne og samtidig gøre parkeringsarealerne grønnere og forbedre bynaturen, som i dag kun er græs.
- Projektet skal også tænkes sammen med Vilhelm Becks Vej.

Aarhus Kommune

Kommunikation og formidling

Opgavebeskrivelse:

- De første 3 indsatser ovenfor kobles sammen med indsats med samarbejde med borgere og biodiversitetsfremmende tiltag i parker, virksomheds – og boligarealer samt private haver
- Inspirationskatalog til naturbaseret byudvikling er knyttet op med planlægningsværktøjet Grøn Norm som bruges i lokalplaner

Konkrete idéer

Æstetik i biodiversitetstiltag samt tommelfingerregler til brug i klimatilpasning

- Samarbejde med Arkitektskolen og billedkunstskolerne omkring æstetik i biodiversitetstiltag 1:1 afprøvninger, som kan ses f.eks. i de 10 parker og/eller andre steder
Samarbejde med Landskabslaboratoriet
- Overblik over vigtige tommelfingerregler omkring biodiversitet og bynatur til brug i klimatilpasningen – del af de to guides.
Kan bruges i mange sammenhænge.

Kontakt:

LIFE UrbanLifeCircles

Kristiina Mardi
Biolog/Projektleder
naturogvandloeb@mtm.aarhus.dk

Martin Højholt
Grønne Område/Projektleder
groenneomraader@mtm.aarhus.dk